

EVLİLİK VE İNSAN İLİŞKİLERİ

MİLLİ GAZETE

Evlenin...	1
Evlenmeyin.....	3
Evlilikle ilgili sıkça yapılan yanlışlar	4
İnsan İlişkilerinde Sıkça Yapılan Yanlışlar-1.....	7
İnsan İlişkilerinde Sıkça Yapılan Yanlışlar-2.....	10
İnsan Menfaatçidir Lakin Adalet ve Hakka Riayet Esastır	13
Akrabalık, dostluk ve vefaya dair.....	15
İnsan, değişmez yani “elma ağacından armut olmaz” ya da “zulüm, nefiste gizlidir”	17
Karşımızdakini kendimiz gibi zannetmek, hüsnü zan değildir.....	18
Sevginin ölçüsü ve göstergesi nedir/ne olmalıdır?	20
Dostluk da düşmanlık da, duruş iledir	22
Evlilik sadece duygusal bir durum değil aynı zamanda bir akit yani sözleşmedir... ..	23
Farklı Olmak ve Farklı Görmek	25
Toplumsal algı, hakikatin ölçüsü değildir	30
Ailemizin menfaati, tüm insanlığın menfaatinden daha değerli değildir!	32
Evlenmek bir lüks değildir	34

Evlenin...

1. Evleniyoruz; zira Müslüman'ız. Konu ile alakalı İslam'ın hükümleri bilinmektedir.
2. Evlenmeyi kolaylaştıran aileden evlenin. Tabi ki buradan kasıt ahlaksız ilişkiler değildir. Ama uygun şartlarda evliliği makul görüp teşvik eden aileler değerlidir. Zira evlilik hem İslam'ın önem verdiği şeylerden biridir; hem de tabii bir durumdur. Aksine evlenmemek anormalliktir. Buradan hareketle bir kadın ve erkeğin birbirine meylenmesi değil meylenmemesi sorundur. Zira erkek ile kadın arasında bir meyil yoksa ya hastalık vardır ya da gayr-i tabii bir ilişkiye meyil bulunmaktadır. Burada sorun meyil değil bu ilişkinin meşru, adil ve hukuki olmasıdır.
3. Evlenmek tabii bir süreç ise evlilikte sorunların olması ve boşanmak da tabiidir. Mesele boşanmak değil İslam'a, örf ve fitrata uygun olarak boşanabilmektir. Bu tıpkı şirket ortaklığı

gibidir. Biz, ortak olurken iyi ortak oluruz. Ama kavga etmeden ayrılan ortak çok azdır. İyi ayrılan ortaklar da ayrıldıktan sonra bir daha görüşmezler ki bu da yanlıştır. Yani insanlarla dost olmamız; ortak olmamızı ya da ortaklıktan ayrılmamamızı gerektirmez. Ortaklığa son vermek veya ortak olmamak da dostluğa engel değildir veya düşman olmamızı gerektirmez. Boşanmak da böyledir. Nasıl ki Allah'ın adıyla ve örfe-hukuka uygun olarak evleniyorsak bu şekilde de boşanmalıyız. Zira düşmanlığın bile bir hukuku vardır. Düşmanla bile asgari insani ilişki, hak ve görev ilişkisi bulunmaktadır. Dostu veren de alan da Allah olduğu gibi eşi veren de alan da O'dur. Bu yüzden isyan etmeye veya insanlara düşman olmaya gerek yoktur. Doğarız, büyürüz ve ölürüz. Para kazanırız ve harcarız. Evlilik de böyle bir süreçtir. Neticede ölürüz ve zaten tüm ilişkiler biter.

4. Çocukları da hayatın merkezi haline getirmeye gerek yoktur. Tabi ki onları severiz, terbiye ederiz. Ama bir yerden sonra herkes kendi hayatını devam ettirir. Onlar bizim malımız değildir; bize emanettir. Onların tek hayatı da biz değiliz. Yani onlar tüm hayatını bize adamak zorunda da değildirler.
5. İyi olacak çocuk, bizim yüzümüzden kötü olmaz. Kötü olacak çocuk da bizim sayemizde iyi olmaz. Tabi ki arada bazı ayrıntılarda değişiklik olabilir. Yani çocuklarımızla ilgilenmezsek sıkıntı çekebilirler ama neticede iyi insan olacaklarsa olurlar. Bu durum tüm insan ilişkilerinde geçerlidir. İnsanlar bizim yüzümüzden zalim ya da hasta olmazlar. Tabi ki sebep olmak vardır. Ama biz üstümüze düşeni yapıyorsak herkesin kaderde olması gereken yere varacağını bilmek gerekiyor.
6. Denginizle evlenin. Ama mükemmel insan yoktur. Kendinize meşru ve makul asgari şartlar belirleyin. Herkeste her şart bulunmaz. Siz ne aradığınıza karar verin. Ama illa ki pazarlık payı olacaktır. Yani her ilişkide ki buna alışveriş ilişkisi de dâhildir; her zaman tarafların istediği olmaz. İlla ki taraflar bazı fedakârlıklarda bulunurlar.
7. Karşınıza çıkan şeyin şer olduğuna dair bir deliliniz yoksa ona uyun. Zira bu kaddedir. Daha iyisi gelir diye beklemek, genelde sonu daha acı olan bir davranıştır. Zira kadere ittiba etmek, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmanın ve tevekkülün gereğidir.
8. Adil ve kafa dengi birini bulursanız evlenin. Zira adalet, zaten her meselede, en önemli ilkedir. Kafa dengi olmak ise anlaşmak, iletişim ve problem çözmek için gereklidir. Karşımızdakinin kafasının bizden mükemmel olması önemli değildir. Önemli olan bizimle anlaşmasıdır. Bu durumda kötü bir insan iyi bir eş olabilir. Ya da toplumda iyi bilinen biri kötü bir eş olabilir. İşte burada uyum önemlidir.
9. Güzel/yakışıklı, kibar, güler yüzlü ve hoş sohbet biriyle evlenin. Güzellik önemlidir. Zira insan, güzeldir ve güzeli istemek fitratındandır. Yani hayatın gerçeklerini dikkate alın. Temizlik, bir gerçektir. Mal bir gerçektir. Sohbet ve sevgi bir gerçektir. Güzellik bir gerçektir.

10. Geçmişte kötü şeyler yaşamış olsanız da yine de güzel şeyleri isteyin. İyi bir gelecek, kötü bir geçmiş unutturur. Ayrıca kıyamet sabahı bile ağaç dikmeye devam etmek gerekiyor. Yani “bu saatten sonra ne olacak” demek yanlıştır. Daha geç olan, geç olandan daha erkendir. Ayrıca ne kadar yaşayacağımızı bilmiyoruz. Adam gibi ve mutlu yaşamadı isek en azından adam gibi ve mutlu ölmek gerekiyor. Zira öldüğümüz gibi haşrediliriz ve böyle muamele görürüz.
11. Herkesi aynı zannetmek de yanlıştır. Yani olumsuz tecrübe diye bir şey vardır. Biz yaptık böyle oldu demek, insanı atalete sevk eder. Bunun sonucu ise mutsuzluk ve ümitsizliktir. Mutsuz insanın yaptığı işlerde de bereket olmaz. Ümitsiz insan ise sonunda asi veya atıl hale gelir.

Evlenmeyin

Kadın veya erkek; aşağıdaki durumlarda aşağıdaki kişilerle lütfen evlenmeyin.

1. Evlenmeyi zorlaştıran toplumdaki evlenmeyin. Burada kastımız işleri tamamen usulsüz yapmak ya da laubali davranmak değildir. Şartlar uygunsa ve evlilik için bir mani yoksa uygun ve denk kişilerle insanları evlendirmek Efendimizin (S.A.V.) emridir. Bir engel ya da geçerli bir mazeret yokken insanların evlenmelerine mani olmak; zulüm, isyan ve fitne olarak ifade buyrulmuştur.
2. Boşanmayı zorlaştıran toplumlardan da evlenmeyin. Tabi ki boşanmak mekruhtur ama dinimizce meşrudur ve haram değildir. Oysa zulüm, haramdır. Kim ne der diye boşanmamak zaten fitne ve isyandır. Çocukların psikolojilerini etkileyen şey boşanmak değil; usulünce boşanmamak ve zulmetmektir. Yoksa tarihte nice yetim veya öksüz olan ama başarılı ve son derece sağlam şahsiyetli insanlar vardır. Burada çocukları olumsuz etkileyen bir başka şey, toplum ve eğitimidir. Toplum, akraba ve çevre düzgün olduğunda; çocuklar da daha sağlıklı ve şahsiyetli olacaklardır.
3. Çocuklarına hiç evlenmeyecekmiş gibi davranan ailelerden evlenmeyin. Zira bu tip aileler, çocuklarını, sorumsuz ve nazlı olarak yetiştirirler. Ayrıca da evlilik eğitimi vermezler.
4. Bu durumda evlilik eğitimi olmayan kişilerle de mümkün mertebe evlenmemek gerekiyor. Zira insan ne ise odur ve evlenince değişmez.
5. Denginiz olmayanla evlenmeyin. Denklik; ahlak, mal, görgü, örf, ilim, eğitim, meşrep ve yaş gibi tüm değerlerde aranmalıdır. Yoksa sadece Müslüman olmak veya namaz kılıyor olmak, denklik için yeterli değildir.
6. Size ilk görüşte âşık olanla evlenmeyin. Zira aniden gelen şey aniden kaybolur. Bu durumda niçin sevdiğini bilmeyenle de evlenmek çok da gerekli değildir.

7. Sizi sadece sevdiği için evlenmek isteyen kimse ile de evlenmeyin. Zira evlilik; hak ve sorumluluk da gerektiren bir kurumdur. Yani her şey sadece sevgi ile yürümez. Bir başka ifade ile evlilikten ne istediğini bilmeyenle de evlenmemek daha faydalıdır.
8. Sadece evlenmek için evlenenle de evlenmeyin. Zira insanlar, geçmiş hayatlarından kurtulmak için yeni bir sığınak arıyor olabilirler. Bu tür insanlar, istediklerini elde ettiklerinde ise diğer şeyleri umursamaz olabiliyorlar
9. Mutsuz olup sizinle evlendiğinde mutlu olmak istediğini ifade edenlerle de evlenmeyin. Zira insan mutsuz ise karşındakini mutlu edemediği gibi sorunlarını ve mutsuzluğunu karşındakine yansıtacaktır. İnsan, kendinde olmayanı başkasına veremez. İnsan mutlu olur ama bazı engelleri vardır ve bunları da evlilikle kaldırmak istiyorsa; bu türden insanlarla evlenmekte sakınca yoktur.
10. Sizi kendinden ve diğer her şeyden çok sevdiğini söyleyenle evlenmeyin. Zira bu tür insanlar, ya birey olamamıştır ki bu durumda size yük olurlar; ya cahildirler veya olaylardan haberleri yoktur. Yahut da sizi kendinden ve her şeyden çok sevdiğini söyleyen insan yalan söylüyordur.
11. Mükemmel görünen insanla da evlenmeyin. İnsan mükemmel değildir. Kusursuz da değildir. İnsanı değerli yapan şey kusursuz olması değil kusurlarını kabul etmesi ve telafi etmesidir. Yani bu durumda mükemmel görünen insan da ya kendini tanımıyordur ya da yalan söylüyordur.
12. Fazla ahlaklı görünen insan için de durum aynıdır. Bu insan ya hatalarını gizliyordur ya da hatalarının farkında değildir. Yalan söyleyen mi yoksa hatalarının farkında olmayan mı daha şerlidir bilemiyoruz.
13. Daha ilk baştan benim için güzellik ve para önemli değildir diyen de ya hayatın farkında değildir ki hayatı öğrenince değişir; ya da yalan söylüyordur. İlk başta para ve makama takılında da yine sorun olduğunu ifade etmek gerekiyor.
14. Son olarak; evlilik bağı ile uyuşmayan bir takım abes ve füzuli şartlar sürenle de evlenmeyin. Örneğin, “Ben çalışmayan kadınla evlenmem” diyen erkekle de evlenmeye gerek yoktur. Veya ben ailemden uzakta yaşayamam, anne babamın sözünden çıkmam, şu şehre gitmem gibi şartlar da evliliği zorlaştıran şeylerdendir.

Aslında daha bir sürü şey var ama bunlar ayrıntıdır ve yukarıdaki genel ilkeler, diğer şeylerin anlaşılması için yeterlidir diye düşünüyoruz.

Yazı biraz ağır olmuş gibi ama saçma sapan evlenip sonra başkalarının da hayatlarına sebep olanların yaptıklarından daha ağır olmadığı kanaatindeyiz.

Evlilikle ilgili sıkça yapılan yanlışlar

Evlenmek için evlenmek:

Evlilikle ilgili yapılan ilk yanlış budur. Sadece âdete uymak ya da etraftan gelen lafa-söze engel olmak için evlenen kimseler; hakka ve hukuka, denklige ve evlilikle ilgili diğer meselelere çok da riayet etmezler.

Karşısındakini görüldüğü ya da konuştuğu gibi zannetmek:

Genelde ilk defa evlenecek olan kimselerin yaptığı hatalardan birisi de budur. İnsanlar, çoğu zaman, evliliğe başlarken, kusurlu taraflarını gizlerler ve güzel taraflarını öne çıkarırlar. Ayrıca daha işin başında oldukları için çok rahat söz verirler. Ama verdikleri sözleri yapip yapamayacaklarını da bilmezler.

Ayrıca her söze de itibar ederler. Oysa insan ilişkileri sözle değil amelle yürür.

Düzelir diye beklemek:

Aslında bu genel olarak tüm insan ilişkilerinde karşımıza çıkan yanlış bir tutumdur. İnsanlar, genel olarak değişmezler. Yani bir insan ne ise genelde odur. Bu yüzden “aslında ben böyleyim ama şu sebepten dolayı şöyle oldum” gibi ifadeler sadece zaman kazanma veya zamanı boşa harcama cümleleridir.

Evliliği, sadece kadın-erkek ilişkisi olarak görme:

Evlilik, sadece bir kadın ve erkeğin birlikte olması durumu değildir. Ekonomik, sosyal, hukuki ve hatta siyasi tarafları olan bir kurumdur evlenmek. Bu yüzden evlenirken, boşanırken, kanun yaparken, karar alırken, hak ve hukuk esasları belirlenirken; tüm bu yönler dikkate alınmalıdır.

Onlar da anne-baba olduğunu unutmak:

Evlenen çocuklarımız, artık önce bizim çocuklarımız değildir. Önce anne-baba da değildirler aslında. Önce eştirler. Önce bu hak gelir. Sonra anne-babadırlar. Sonra birilerinin evlatlarıdır. Bu hak-hukuk silsilesine riayet etmemek, aileye zarar verecek ve bu ailede yetişen çocukların şahsiyetlerini olumsuz etkileyecektir.

Kadın ve erkeği aynı kabul etmek:

Tabi ki erkek de kadın da kuldurlar ve insandırlar. Ama görevleri, hakları ve davranışları, farklıdır. Zira bu fitrattır. Kadına erkek gibi muamele etmek, kadına zulümdür. Erkeği kadın gibi terbiye etmek ve erkeğin kadın gibi davranması, erkeğe de kadına da aynı şekilde

zulümdür. Eşler, farklıdırlar ki bu yüzden birbirlerini tamamlamak için evlenirler. Aynı olsalar niye evlensinler ya da niye birbirlerini tamamlamak istesinler!

Hakları öne çıkarmak:

İnsan ilişkilerinin her alanında haklarını, sorumluluklarından öne çıkarmak yani sadece haklarını görmek ve haklar ölçüsünde sorumluluk almaktan kaçınmak, sıkça karşılaşılan bir durumdur.

Problem üretmek:

İnsan ilişkilerinde illa ki sorun olur. Sorunsuz ilişkide illa ki yanlış giden bir şeyler vardır diye düşünmek gerekiyor. Sıkıntı, sorun çıkmasında değil; sorunları kabul etmemekte ve çözmeye çalışmamaktadır. Yani bir başka ifade ile asıl sorun, problem üretmek ve sorunları sorun haline getirmektir.

Sorunları insanca ve Müslüman'ca çözememek:

İnsan gibi evleniyoruz ya da güzel güzel ortak oluyoruz, iş kuruyoruz. Ama bu ilişkilere son verirken, tüm ahlak ve ilkelerimizi kaybediyoruz. Oysa insanın asıl insanlığı, zor zamanlarda belli olur. Yani asıl mesele, insan gibi son verebilmektir.

Allah Resülü (S.A.V.), savaşta düşmanın öldürülmesinin bile güzelce ve usule uygun olarak yani insana yakışır şekilde ve işkenceden uzak bir şekilde yapılmasını emretmiştir.

Denkliğe riayet etmemek:

Bunun bir sebebi de evliliğin ne olduğunu bilmemek ve niçin evlendiğine karar verememektir.

Eş olsun da nasıl olursa olsun, ya da herkes aynı gibi düşünceler yanlıştır.

Namaz kılsın Müslüman olsun yeter gibi ifadeler de yanlıştır. Zira evlenmek kolaydır. Zor olan, evliliği yürütmektir.

Denklik; yaş, ilim, ahlak, zenginlik, aile ve örf gibi tüm şartlarda aranmalıdır. Örf, İslam'a aykırı olmamak şartıyla dikkate alınmalıdır.

Evlenince sadece eş aldığını zannetmek:

Evlilik, sadece iki kişinin evlenmesi de değildir. Evlenince anne-baba, kardeş, akraba ve komşu sayılarımız ikiye katlanır. Yani aileler ve akrabalar da evlenir diyebiliriz. Tabi ki bunların hepsinin yeri vardır ama yine de bütün bunlar, evlenirken dikkate alınmalıdır.

Kendini feda etmek:

Bu, tüm durumlarda doğru bir şey değildir. İnsan, önce, kendi sağlık ve huzurunu temin etmeli, kendi ahlakını ve diğer haklarını muhafaza etmelidir. Kendi mutlu olmayan, başkasına sadece yük olur.

Kendini, eşi ve çocukları için feda etmek de doğru değildir. Zira insanın kendine zulmetmesi de haramdır. Yani kişi, kendine karşı olan haklarını korumakla da mükelleftir.

İnsan İlişkilerinde Sıkça Yapılan Yanlışlar-1

Belki değişir...

İnsanlara fırsat vermek ve nasihat etmek bir vecibedir lakin bunun da bir ölçüsü vardır. Elmadan armut olmaz der ecdat. Yani bir fitratı zorla değiştirmek imkânsızdır. Kalpler Allah'ın elindedir.

Özellikle evlilikte sıkça yapılan bir yanlıştır bu. Evlenince düzelir, evlenince değişir, şu şartlar düzelinece düzelir gibi birçok yanlış fikir; maalesef kendimize ve karşımızdakine zulmetmeyle sonuçlanıyor.

İnsan neyse odur. Hiçbir bahane ya da engel, insan karakterini değiştirmez. Bahane ve engeller geçicidir; karakter ise oturmuştur.

En ufak hatada insanları silmek veya en küçük iyilik yaptığında insanların iyi olduğuna hükmetmek...

Karakter, oturmuş bir yapıdır. Ahlak ise insanın genel durumuna göre olan bir şeydir. Bu yüzden iyi bir insan, en ufak hatası ile karakersiz ya da ahlaksız olmaz. Ahlaktan yoksun birinin de birkaç iyilik yaptı diye iyi olduğuna hükmedilmez.

Bunlardan bir şey olmaz...

Bu da peşin yargılardan biridir. İnsan, denenmeden ve eğitilmeden bilinmez. Maverdi, kötü insanlar içindeki kötü bir insanın, denenmeden kötü olarak kabul edilmesinin yanlış olduğunu; aynı şekilde iyi bir toplumda yaşayan tanımadığımız birine de yine denenmeden iyi olarak hükmetmemek gerektiğini ifade etmiştir.

Yine insanları terbiye etmeden ve onlara emek sarf etmeden haklarında bir karar vermemek gerekiyor.

Aynı şekilde bekâr kimseleri evlendirmeden de onları ahlaksızlıkla suçlamak yanlıştır. Önce evlendiririz; helalinden ihtiyaçları olan şeyleri veririz. Hâlâ ahlaksız tavırlara devam ediyorlarsa ahlaksız olarak niteleyebiliriz ancak.

Ahlakın ölçüsünü dar tutmak...

Toplumda ahlak, sadece namus kavramı üzerinden temellendiriliyor.

İman ve İslam da sadece namaz ve bazı ibadetler üzerinden. Veya sakal veya kıyafet ile insanların dindar olup olmadığına karar veriyoruz.

Oysa ahlak ve iman; bütün bir durumu ifade eder. İnsanların ahlak ve imanının en iyi ölçüleceği yer; “para kazandıkları işleri” ve “menfaatleri”dir. İşinde usulsüz davranan kimse ahlaklı veya dindar olamaz. Aynı şekilde menfaati için her şeyi yapan ve tüm hukuku çiğneyen kimse de ahlaklı ve imanlı değildir.

Üstüne düşeni yapmayan ve özellikle toplumun kendisine emanet ettiği makamın hakkını vermeyen de hain, zalim ve ahlaksızdır.

İnsanlara işlerine göre değil de görünüşlerine ve sözlerine göre muamele etmek...

Aslında yukarıdaki madde, bu hususla alakalı ama yine de önemine binaen ayrıca zikrettik.

Çok güzel konuşmakla iyi usta olunmadığı gibi iyi hoca ya da iyi lider olunmaz. Hocalık, ilim ve ahlak ile edilir. İdarecilik de amel ile edilir.

Makbul insan, topluma olan faydası ve çözdüğü sorunlar ile makbuldür. Yoksa tipi ya da hitabetiyle değil.

Benle irtibatı koparsa daha kötü olacak...

Bu da ilk maddeye benzer bir durumdur. Bazen insanları korumak adına onlarla uğraşır ve onları yanımızda tutarız. Ama şayet bu, bizim yıpranmamıza ve özellikle bizim de o insana benzemeye başlamamıza sebep oluyorsa; tam bu noktada mesafe koymak gerekiyor.

Akraba ve dostluk...

Tüm insanlara karşı asgari insani görevlerimiz vardır. Ama dostluk ve akrabalık, daha fazla sorumluluğu ve özel ilişkiyi gerektirir.

Bu yüzden bizi adaletten ve haktan ayıran bir dostluk ve akrabalık makbul değildir.

Herkes her sırrını söylemek ve herkesle her işi yapmak...

Her insanla dost olunmaz. Her dosta her sır söylenmez. Her tanıdıkla her iş yapılmaz. Aile ve akraba da olsa.

Herkesi kendisi gibi zannetmek...

Herkes, bizim gibi düşünmeyebilir ve bizim bildiğimizi bilmeyebilir. Herkesin niyeti bizim gibi de olmayabilir.

Herkesten aynı şeyi beklemek...

Herkesi aynı seviyede kabul etmek de doğru değildir. Ayrıca insanları birbiriyle kıyaslamak da yanlıştır. Çocuklarımız bile olsa hepsinden aynı şeyi beklemeyiz.

Gereğinden fazla ve yersiz merhamet, zulümdür...

İnsanlara fazla müsamaha gösterip yanlışlarını söylememek, iyilik değildir. Aynı şekilde tavrı konulması gereken yerde tavrını belli etmemek de doğru değildir.

İnsanlara sorumluluk yüklememek ve onları fazla korumak, iyilik değildir...

Özellikle çocukları aşırı korumak ve onlara sorumluluk yüklememek, sıkça yapılan bir yanıştır. Oysa biz her zaman onların yanında olamayacağız.

İnsan İlişkilerinde Sıkça Yapılan Yanlışlar-2

İlişkilerde resmiyet, işlerde laubalilik... Hâlbuki Allah Resulü (S.A.V.); tam tersine davranmıştır. O, ilişkilerinde samimi; işlerinde ise ciddi idi. Sorumsuzluk, hadsizlik ve tembelliğe asla müsamaha etmezdi.

...

Mesafeyi kaldırmak...

Baba olmak, evlat olmak, hoca olmak, öğrenci olmak veya eş olmak; arada mesafe veya hak-hukukun-ölçünün olmamasına sebep olamaz.

...

Aşırı mesafe koymak...

Diğer taraftan gereğinden fazla resmiyet ve mesafe de insan ilişkilerinin kopmasına ve güvenin kaybolmasına sebep olacaktır.

...

Gereğinden fazla değer vermek...

İnsanlar ne ise o kadar değer vermek, hikmetin icabıdır. Bu, kimseyi küçük görmek ya da insanların ayıplarını ifşa etmek anlamına gelmez. Aksine onları fazla övmek, kusurlarını düzeltmeye çalışmak anlamına gelir. Bu yüzden Efendimiz (S.A.V.); “İnsanları yüzlerine karşı övmeyin; yoldan çıkmalarına sebep olursunuz” buyurmuşlardır.

...

Fazla şey beklemek...

Aslında gereğinden fazla değer vermenin bir başka şeklidir bu. İnsanlardan, karakter ve kapasitelerinden fazla şey beklemek de yine üzülmemize ve hata yapmamıza sebep olan şeylerdendir.

...

Hatasız insan aramak...

Her insanın eksik ve faziletli yönü vardır. Mevlâna; “Hatasız dost arayan, dostsuz kalır” derken; insanların hatalarını meşru görmeyi değil; ıslah etmeye çalışmayı ama en ufak hatada da onları terk etmemeyi kastetmiştir.

Bu konuda Mevlâna'nın yanlış anlaşılan bir sözü de; “Ne olursan ol, yine gel” sözüdür. Oysa burada üstad, “gel de ne yaparsan yap”ı değil de; “ne hata ettiysen gel, düzelt, tevbe et, bir daha yapma, iyi insan ol, dost ol”u kastetmiştir.

...

İnsanlardan karşılık beklemek...

İnsanlara iyilik yaparken ya da onlarla herhangi bir ilişki kurar iken, bunun karşılığını beklemek, hayal kırıklığıdır. Zira insanlar, kendilerine yapılan iyilikleri unuturlar. Özellikle en ufak bir yanlışta, geçmişte olan tüm güzel şeyleri silip atabilirler.

...

İnsanlara hak ve hukuka göre değil de hak ettikleri gibi davranmak...

İnsanlar dünyada hak ettikleri gibi yaşamazlar. Allah'ın kendilerine takdir ettiği hayatı yaşarlar.

Bu yüzden insanlara, “şunu şunu hak ediyor” veya “bu kimse bunu hak etmiyor” şeklinde davranmak boşunadır. Bunun yerine kendimize yakışan ve doğru bildiğimiz şekilde davranmak daha uygundur.

Duyulan her sözün ardından gitme...

Çoğu zaman bir topluluk ya da grupta veya ortamda, cahil ya da panik kişinin ettiği sözü, orada bulunanlar ciddiye alır ve buna göre hareket ederler. Böyle durumlarda bu sözün doğruluğunu, kimin hangi şartlarda ve ne için söylendiğini kimse araştırmaz.

...

Menfaat...

Burada belki de en karmaşık olan husus, menfaat meselesidir.

İnsanlar, meşru dairede menfaatlerini düşünebilirler. Ama bu tek taraflı olamaz, hak ve adalete aykırı da olamaz.

Bu yüzden onların menfaatlerine engel olmamak da gerekir. Yani dostun dosttan, meşru dairede maddi-manevi bir kazanım beklemesi, ayıplanacak bir husus değildir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, hak ve adalet ile ilgili hususlar ve insanların ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

...

Tahammül edilmeyi ve anlaşılmayı beklemek...

En yaygın sözlerden birisidir “beni anlamıyorsun” ve “bana tahammülün yok” ifadeleri. Oysa insanları kendimize tahammül etmek zorunda bırakmamak esastır. Tabi ki bazen insan, öfkelenir ya da üzülür veya şikâyet eder. Yahut dostuna tavır-naz yapar. Fakat bu, belli şartlarda olmalı ve genel karakter haline gelmemelidir.

...

Halini gözetmemek...

Dost, dostun halini anlar. İlla derdini kendisine söylemesini beklemez. Yani verirken cömert olmak; isterken ise kanaatkâr olmak esastır.

...

Kendinden daha az akıllı ve ahlaklı kişilerle dost olmak...

Bazen bilmeden bazen de bilerek, kendimizden daha az görgülü ve daha bayağı kimselerle arkadaşlık ederiz.

İyi dost, insanı, hem dünyada hem de ahirette saadete götürür. Kötü dost ise madden, manen, ahlaken ve dinen zarardır.

Bilerek kendinden daha düşük dost edinmekle kastımız nedir peki?

Burada kastımız; daha üstün görünmek veya yönetebilmek adına, akılca ve ahlakça daha düşük insanları etrafımızda toplamaktır. Bunun sonu ise hüsrandır. Zira ecdat; “mert düşman, namert dosttan yeğdir” ve “akıllı düşman, akılsız dosttan efdaldır” diyor.

İnsan Menfaatçidir Lakin Adalet ve Hakka Riayet Esastır

Dünyada öncelikli olarak kendimiz için çalışıyoruz. Maddi ihtiyaçlarımız. Manevi olanlar. Güvenlik ve diğer temel kaygılar. Güvenlikten kastımız sadece güncel anlamda olmayıp ontolojik güvenlik ve diğer haklarımızın muhafazası gibi daha birçok husus, güvenlik kaygısına dahildir.

Ahirette de kendimizi kurtarmaya çalışıyoruz öncelikle. Yani bütün bu anlamlarda kendimizi düşünmek meşru.

Fakat yine de burada bilinmesi gereken bazı hususlar vardır:

1. İnsan, evvela kendine faydalı olmalıdır, öncelikli olarak kendini kurtarmalıdır. İlmî önce kendisi için öğrenmeli ve diğer her şeyi de ilk olarak kendisi için yapmalıdır. Tüm diğer meselelerde de durum böyledir. Kendine faydası olmayanın başkasına faydalı olması arzi bir durumdur. Kendini düşünmeyen, başkalarını da düşünmez. Düşünüyor gibi olsa da bu illa başka bir sebepten ya da bilinçsizce olan bir şeydir.

2. Hayatta her şeye, bir şey elde etme ve öğrenme kastı ile bakmak gerekiyor. Hocaya, dosta ve diğer şeylere. Bu anlamda hayat, ticarettir. Dinin de ticaret oluşu, bu anlamdadır. Yani bir şeyler yapar ve tercih ederiz. Karşılığında da bir şeyler bekleriz. Ve asıl önemlisi, bir şey bekliyorsak karşılığında illa bir şeyler vermek gerekiyor.

3. Fakat burada iki temel esasa riayet etmek gerekiyor: Adalet ve hak/hakkaniyet/hakikat.

4. Adalet, kendimiz için istemediklerimizi başkaları için de istememekten başlar ve herkese hakettiği şekilde muamele etmekle devam eder. Buradaki haketmekten kasıt, duygusal veya sübjektif bir durum değil; hak ve görevler dairesinde bir tutumdur. Yoksa haketmek, bize göre değildir. Aksine birinin bir şeyi haketmesi, hak ve hukuk ölçüsünde olur.

5. Hak ve hakikat ise, değerlerimiz ve inançlarımızdır. Yani özetle biz kendimizi düşünürken ana değerlerimize, temel ölçülere ve başkalarının haklarına aykırı davranamayız.

6. İnsanın menfaatçi oluşundan bahsederken aslında üzerinde durmak istediğimiz temel mesele, karşımızdakilerin tutumlarına nasıl tepki vereceğimizdir. Yani biz, bir şeyler yaparken illa bir karşılık bekleriz ve bu karşılık çoğu zaman manevidir. Yani insan, marifet iltifata tabidir ilkesi gereğince anlaşılmalı ister, teşekkür ve takdir bekler. Fakat bu genelde mümkün olmaz. Yani çoğu zaman takdir ve anlayış görmeyiz. Gördüklerimiz de bazen geçici olur. Hatta bazen yaptığımız iyiliklerin karşılığında kötülük görürüz.

7. Peki, karşılık ve takdir nedir? Karşılık, Mevlâ'dandır ve Mevlâ bu karşılığı dünyada veya ahirette ya da her ikisinde verebilir. Sahip olduğumuz güzel şeyler, aslında birer karşılıktır. Başımıza gelmeyen kötü işler de en büyük takdirdir aslında. Ahirette ise zaten her şeyin karşılığını fazlasıyla alacağız.

8. Yani karşılığı kuldan bekleyen üzülür ve asıl önemlisi Mevlâ'dan karşılık göremez. Ama karşılığı Mevlâ'dan bekleyene karşılık hem dünyada hem de ahirette verilir.

9. Takdir ve teşekkür, duygusal şeylerdir. Önemlidirler ama aslında dünyada moral haricinde pek katkıları olmaz. Zira iltifat, insanın değerini artırmaz. Hakaret ve nankörlük de değerden bir şey eksiltmez. İnsanın değeri neyse odur.

10. Peki, insanın değeri ne iledir? Tabi ki amelleriyle, yani söz, davranış ve güzel işleriyle. Bu güzelliğin arkasındaki şey ise inanç ve ahlaktır. İnsan ölür, ama iyiliği ölmez. Kötülüğü de ölmez ama kötü şeyler, daha çabuk gelir geçer. Bu yüzden insan, iyilikleri hatırlandığı sürece yaşar ve bunun da manevi bir karşılığı vardır. Kötülüğü hatırlandığı sürece de yaşar insan ama kötülükler, yapılan iyilikler kadar değer bulmaz. Zira Allah, adildir ve tarih, Allah'ın bir nevi hükmüdür.

Özetle; insanın kendini düşünmesi ve kendisi için çalışması meşrudur. Ancak bu, hak ve adaletten ayrılmayı gerektirmez. Menfaati kötü yapan şey ise hak ve adaletten aykırı hale gelmesidir.

Sevginin de kötü ve olumsuz hale gelmesi, hak ve adaletten ayrılınca olur.

Dostluk ve akrabalık da şayet insanı hak ve adaletten ayırıyor ise meşruluğunu kaybederler.

Akrabalık, dostluk ve vefaya dair

“Muhakkak ki Allah, akrabaya yardımı emreder.” “Ölülerinizi hayırla yadedin.”

Dostluk... Akrabalık... Vefa... Arkadaşlık... Üzerimizde emeği ve iyiliği olan kimseler... Bütün bunlar, tabi ki Allah Celle Celâlühû ve Fahri Kâinat Efendimiz tarafından tavsiye ve emir buyrulan güzel huylar. Fakat her zaman, sureti haktan görünen şey hak mıdır?

...

1. Ailemize ve akrabamıza karşı olan görevlerimiz, onların diğer insanlardan üstün olmalarından değil; onlarla fazla hukukumuz olmasındandır. Akrabamız, aynı zamanda din kardeşimiz, dostumuz ve komşumuzdur. Buradaki ilişki sayısı, onlara karşı görevlerimizi arttırmaktadır.

2. İyilik ve tebliğ, tüm insanlardır. Burada akraba ya da mümin olmayan ayrımı yapılmaz. Düşmana karşı bile bir hukuk ve yapılması gereken iyilikler vardır.

3. Ancak mesele, hakikat ve adalet olduğunda, durum değişir. Tabi ki iyilik kavramı, çok geniş anlamları ifade etmektedir. Fakat bu ayet-i kerime nazil olduğunda; İslam düşmanı olan amca Ebû Leheb'e ya da yine Efendimizin kâfir olan damadına iyilik ve merhamet şeklinde anlaşılmamıştır.

4. Yani dost, akraba ve veli ile kastedilen ilk anlam; aynı değer ve doğruları paylaştığımız kimselerdir. Yoksa bize düşman olanlar değildir.

5. Tabi ki adaletten şaşamayız ve düşmanımız dahi olsa kimseye zulmedemeyiz. Burada kastettiğimiz ayrıcalık; müsamaha ve dostluk anlamındadır.

6. Yani özetle dostluk ve akrabalık; karşımızdakinin bize zulmetmesine razı olmamızı veya hakkımızı müdafaa etmememizi gerektirmez. Zira hakikat ve adalet ile hakların müdafaası, her türlü ilişkinin önünde ve üstündedir.

7. Bir başka ifade ile; “dostum”, “baba dostu”, “büyüğümüz”, “üzerimizde çok emeği var”,

“geçmişte güzel şeyler yaşadık” gibi hiçbir bahane; hakikati söylememize, hakkımızı müdafaa etmemize veya adaletli davranmamıza engel olamaz.

8. Zaten ayet-i kerimede; Allah’ın düşmanları ile dostluk etmek yasaklanmıştır. Dostluğun yasaklanması, insani ilişkilerin kesilmesi veya adaletten ayrılma anlamına gelmemektedir. Ayrıca hadis-i şeriflerde; hakikate ve adalete aykırı işlerde küsmek ve mesafe koymak, meşru görülmiştir. Yine küsmek, mesafe koymak da diğer hak ve görevlerimiz ihmal anlamına gelmez.

9. Diğer taraftan akrabamız, dostlarımız ve ailemizin; bizi hakikat ve adaletten ayırma tehlikesi taşıdığını da unutmamak gerekiyor.

...

10. Ölülerin arkasından konuşma hususu da yine ifrata kaçılan meselelerdendir. Buna göre hakikat ve adalete aykırı işleri ifşa etmek, meşrudur. Özellikle burada toplumu ve diğer değerlerin menfaati söz konusu ise, kusur ve ayıpları ifşa etmek zorunlu hale gelir.

11. Hadis-i şerifte, her ölünün arkasından konuşulmaz denilmiyor; “ölüleriniz” diyor. Yani hak ve adalet bildiğimiz şeylere uygun, değerlerimize ihanet etmemiş, temel ilkeleri çiğnememiş kimselerin onurlarını muhafaza edin; sırlarını ifşa etmeyin buyruluyor. Yoksa temel değerlere ihanet etmiş, toplumun aleyhinde olmuş, genel maslahatlara aykırı iş yapmış ve bunda ısrar etmiş; hakikat ve adaleti çiğnemeyi adet haline getirmiş ve bu hal üzere ölmüş kimselerin arkasından konuşmak vebal değildir.

12. Fakat yine de bunları dedikodu mesabesinde değil de ehil insanların, ibret ve ikaz maksadıyla uygun bir lisan ile anlatması gerekiyor. Yoksa herkesin, her şeyi, her yerde söylemesi; yanlıştır ve ikaz/tavsiye/tebliğ kapsamına girmez.

13. Peki ya tevbe etmişler ise? Tabi ki tevbe, geçmişi siler. Tevbe edilen kusur, dillendirilmez. Ama ortada bir kul hakkı ya da başka bir bedel var ise bunun ödenmesi gerekir. Yani birinin tevbe etmesi, ona hakkımızı helal edeceğimiz anlamına gelmez. Hak bakidir. Borç ödenmeli; zarar tazmin edilmelidir.

...

Güzel şeylerin hiç mi hatırı yoktur?Evet yoktur. Şayet adalete ve hakikate aykırı ise, hiçbir şeyin ehemmiyeti yoktur.

Allah; hakikat ve adalete aykırı olan her işi siler, imha eder. Zaten her şey fani değil midir?
Dostluklar ve düşmanlıklar bile!
Çünkü dostluklar ve düşmanlıklara sebep olan şeyler de fanidir.

Geriye sadece dünyada hayır işler; ahirette de Allah'ın adaleti kalacaktır...

İnsan, değişmez yani “elma ağacından armut olmaz” ya da “zulüm, nefiste gizlidir”

“Zulüm, nefiste gizlidir. Acizlik onu gizler; güç ve imkân ise onu açığa çıkarır.”

“Kişi, cennetliklerin işlerini yapar yapar; ta ki kaderi galip gelir. Cehennemliklerin işlerini yapmaya başlar ve o hâl üzere ölür. Yine bir kişi cehennemliklerin işlerini yapmaya devam eder. Ama sonuçta kaderde ne varsa o olur ve cennetliklerin amellerini yapmaya başlar ve o hâl üzere ölüp cennete gider” buyuruyor Fahr-i Kâinat Efendimiz.

Kendi değişmemizden endişe ediyor isek; hayırlı ameller işleyerek Mevlâ Teâlâ'dan hidayet istemek gerekiyor. Kendimizi korumanın ve kurtarmanın başka bir yolu yok maalesef. Mevlâ, hidayet vermeyince hidayet olmaz. Kul hidayeti istemeyince de Mevlâ nasip etmez.

Fakat sadece istemek yetmez. Gereğini de yapmak icap eder. Bunun da yolu salih ameldir. Yoksa kimseye kaşına gözüne hürmeten bir şey nasip olmaz. Biz, insanların hayırına çalıştığımız sürece Mevlâ da bize hem dünyada hem de ahirette hayırlar nasip edecektir.

Başkalarının hidayetinde ise ilk bilinmesi gereken şey; insanların iyi veya kötü olduklarının, anne karnında yazılmış olduğudur. İlgili hadisi şerifte bu durum açıkça ifade edilmiştir. Şu halde; insanlar için ne yaparsak yapalım, sonunda kaderde haklarında yazıldıkları şekliyle ölecekler ve bu şekilde hasredilip bu şekilde muamele görecektir.

Kaderde yazılmasının sebebi, bu kulların böyle olacağının Mevlâ tarafından bilinmesidir. Yoksa Mevlâ yazdı diye bu kullar böyle olmazlar. Aksine iradelerinin böyle olması hasebiyle haklarında bu hüküm galip gelir.

Fakat bu durum, bizim tembellik edeceğimiz anlamına gelmez. Zira biz, kendi amelimizden mesulüz. Örneğin bir hasta için şifa aramamak, cinayettir. Fakat hasta ölecekse de şifa aramak buna mani olmaz. Şifa arayan vazifesini yapmış olur. Eğer şifa arar isek, görevimizi yapmış

oluruz. Hasta iyileşirse bunda bizim de hayrımız olur. Fakat görevimizi yapmaz isek o kişinin ölümüne sebep olmuş veya buna teşebbüs etmiş oluruz.

Ayrıca ameller, kaderdeki ayrıntıları değiştirir. Yani kader, genel olarak değişmez ama ayrıntıda değişebilir. Mesela bir kişinin 2020’de ölmesi, öne alınmaz ya da ertelenmez. Kanser olduğunda tedavi olmazsa ise; kanserli olarak yaşar ve bu tarihte ölür. Fakat tedavi arar ise belki şifa bulur ve sağlıklı olarak yaşar ve yine aynı tarihte ölür. Rızık ve evlilik gibi meselelerde de durum böyledir. Kul, gayret etmez ya da karşısına çıkan fırsatları değerlendirmez ise bunun bedelini öder ama yine neticede aynı sonuç hâsıl olur.

Peki, insanın gerçek yüzü **ne zaman** ortaya çıkar? Bu durum bazı şartlar ile alakalıdır: Kulun kötülüğe meyil oranı,

Fırsatlar ve imkânlar,

Şartlar ve diğer engeller, kulun gerçek karakterinin ortaya çıkma sürecini etkilemektedir.

Yani bir başka ifade ile kulun gerçek karakterinin ortaya çıkması bazen uzun zaman alabilir ama bu illa ki bir şekilde kulun kendisi ya da bir başkası tarafından hissedilebilir. Zira genelde bu gibi süreçler küçük şeylerle başlar ya da kul, gerçek yüzünü ufacak ama önemli ayrıntılarla belli eder. Bir astrofizikçinin, “Bazı formüllerimizde milyar kere milyarda bir hata olabilir ama bu hata oranı uzayda çok büyüktür” sözü, konunun anlaşılması açısından anlamlıdır. Yine mesela mermerin, milyonlarca yıl içinde, gözle görülemeyecek kadar küçük ve önemsiz değişiklikler ile oluşması da sürecin önemini ifade etmektedir. Bu durumda hayatımızda önemsiz gördüğümüz bazı şeyler; bizim kurtuluşumuza ya da Allah muhafaza helakimize neden olabilir.

İşte imtihan da tam bunun içindir. Nasıl ki yerin altında, kayalar içinde, yüksek basınç altında elmas, içinde en ufak bir hava kabarcığı kalmayacak şekilde oluşuyor ise; kulun da içindeki en ufak iyilik ya da kötülük, imtihanların **baskı** ve zorlaması altında açığa çıkacaktır. Bu yüzden “zerre kadar iyilik de zerre kadar kötülük de” karşılık bulacaktır.

İşte yine bu yüzden imanda en ufak bir taviz yoktur. Ama amelde bazı hatalar olabilir. Zira amel, süreçtir ve arazdır. İman ise özdür. İmtihanlar fazlalıkları silerek özün ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Şu halde niyet ve imandaki en ufak bir kusura müsamaha etmemek gerekiyor.

Karşıımızdakini kendimiz gibi zannetmek, hüsnü zan değildir

Tabi ki hüsnü zan emredilmiştir. Tabi ki art niyet, gıybet ve gizli kusurları araştırma yasaklanmıştır. Fakat her meselede olduğu gibi burada da bazen ifrat ve tefrite kaçılmaktadır. Diğer yazılarımızda da ifade ettiğimiz gibi hakikat tektir ama batıl çeşitlidir. Bu yüzden yanlışın her karşısında olan şey, doğru kabul edilemeyeceği gibi taraflardan birinin haksız olması, diğerini haklı kılmayacaktır.

1- Karşıdakini kendi gibi zannetmenin en yaygın şekli, herkesin her şeyi bildiğini zannetmektir. Oysa biz, herkesin bildiğini bilmeyiz. Herkes de bizim bildiklerimizi bilemez. Özellikle gençler, çocuklar ve öğrenciler ile bir de konunun muhatabı ve uzmanı olmayan kişilerin, o konu hakkında eksik ya da yanlış bilgi sahibi olduklarını ve hatta konuyu ilk defa duymuş olabileceklerini hatırd tutmak, hem faydalı hem de üzülmemize veya hayal kırıklığına uğramamıza mani olacaktır. Yani karşıımızdaki ilk defa görüyormuş gibi ta en baştan ve ayrıntıları ile anlatmak, nasıl olduğunu göstermek icap ediyor.

2- Bir başka yaygın olan zan, karşılaştığımız her şeyde gerekçe aramaktır. Bunun da en bilinen şekli; “acaba falanca niye böyle yaptı?” ve türevleri gibi sorulardır. Bu soruyu, özellikle, muhataplarımız saçma, anlamsız ya da kendisine bile zararlı olan kötü şeyler yaptığı zaman sorarız. Özellikle karşıımızdaki, saçma veya zararlı bir iş yaptığında şunu unutmamak gerekiyor: İnsanların çoğu, maalesef, düşünmeden, akıllarına ilk gelen şeyi yapıyor ve hatta başka zamanlarda, aynı konuda farklı kanaatler belirtip farklı davranıyorlar. Şu halde “acaba bunu niye yaptım” diye soran bir insan, zaten saçma ve zararlı bu işi yapmayacaktır. Yani karşıımızdakiler, çoğu zaman, düşünmeden hareket etmiş olabilirler. Bu yüzden de “acaba niye böyle” sorusunu sormak yani her şeyde mantık ya da mantıklı gerekçe aramak, çok da mantıklı değildir. Tabi yine de anlamaya [çalışma](#) hakkımız vardır ama böyle yapmakla sadece kendimizi yormuş ve üzmüş oluruz.

3- Hüsnü zannın bir başka tezahürü, karşıımızdakini kendimiz gibi zannetmektir. Konuyu çok uzatmadan, ANADOLU İNSANININ ve EHLİSÜNNET MENSUBU kardeşlerimizin, karşısındaki herkesi, kendileri gibi açık sözlü ve saf dil zannetmeleri sıkça karşılaşılan bir durumdur. Özellikle siyasi, ekonomik ve dini meseleler başta olmak üzere her konuda hassas, bilgiye dayalı ve tedbirli davranmak icap etmez mi? Yani iyi niyetli ve hüsnü zan sahibi olmakla aldanmak ve kandırılmak başka şeydir. Mümin, BENZER meselelerde, ancak bir kere kandırılabilir.

4- Suizan ve gıybetten korunma korkusuyla şahitlikten kaçınmaktır. Tabi ki suizan, gıybet ve kusurların/günahların/hataların araştırılması menedilmiştir. Ama üçüncü kişileri ve özellikle birden fazla insanı ilgilendiren meselelerde, bilgisini saklamak tevazu olmadığı gibi konuya muhatap olan kişilerden, konu veya sorumlular hakkında sahip olduğu her türlü bilgiyi gizlemek de hüsnü zanla alakalı değildir. Şahitlik yapmak vacip olduğu gibi bildiğini söylemek

de farzdır. Tabi ki zaman, şart ve muhatabı dikkate alarak. Özellikle kötü niyetli kimselerin ifşa edilmesi, ama bunun o kişiyi reklam veya rencide etmek maksadıyla yapılmaması, esastır. Şayet birileri, bizim bildiğimiz şeylerden dolayı zarar görecektir ise ve biz de bu bilgileri saklayarak bu zarara engel olmamış isek, o zarar ve kötülüğe bir şekilde destek vermiş oluruz.

5- Fakat şahsi meselelerde, karşımızdakini, kendimiz gibi zannetmemiz veya karşımızdakinin de bizim gibi düşünmesini istememiz, meşrudur ve hatta bazen tavsiye edilmiştir. Özellikle de güzel işlerde. Mesela biz cömert isek, karşımızdakinin de cömert olduğunu varsayarak, onu hayırlı işlere teşvik etmek ve cömert değilse de cömert olmaya teşvik etmek gibi.

6- İyi insan, bizim sevdiğimiz kişi değildir. İyi insan, iyi işler yapan kimsedir. Bizim sevmediğimiz kimse de illa kötü değildir. Aynı şekilde kötü kimse de kötü işler yapan kimsedir. Yani bizim insanları sevmemizle onların kötü ya da iyi olmaları arasında her zaman doğrudan bir ilişki yoktur.

7- Ayrıca bir alanda iyi bildiğimiz kimse, her alanda iyi olmayabilir. Bu yüzden insanları, denemek icap ediyor. Denenmemiş insanı, iyi ya da kötü veya dost ya da düşman olarak kabul etmek hem kendimize hem de karşımızdakine zulümdür.

8- Her iyi kabul edilen insan ile biz de dost olmak veya iş yapmak zorunda değiliz. Bazı kimseler yakından iyi, bazıları ise uzaktan iyidir. Yani bazen, yakın olup kötü olma ihtimaline karşı, uzak olup iyi olmak, ama o kimseye faydalı olmak şartıyla, daha uygundur.

Sevginin ölçüsü ve göstergesi nedir/ne olmalıdır?

SEVİYORUZ, seviliyoruz. Sevmek ve sevilme istiyoruz. Hakkımız olduğunu düşünüyoruz. Anlaşılma ve değer verilme istiyoruz. Ve daha bir sürü şey...

Hatta sevginin meşru ve ilahi bir şey olduğuna da inanıyoruz. Anne babamızı, eşlerimizi, çocuklarımızı, mal ve makamımızı ve daha birçok şeyi seviyoruz.

Fakat hiçbir zaman, istediğimizi elde edemiyoruz. Ve bu yüzden de huzursuz oluyoruz. Hatta bazen de katı ve merhametsiz.

1. Dünya cennet değildir. Yani burada her istediğimiz olmaz. Dünya mükemmeldir ama bir imtihan yeri olarak mükemmel.
2. Sevginin bazı ölçüleri vardır:
 - Hiçbir şeyi Allah'tan, Resulünden ve diğer mukaddes şeylerden daha fazla sevemeyiz.

- Sevgi, Allah'ın ölçüsüne uygun olmalıdır. Yani nefsimiz için değil Allah helal kıldığı veya emrettiği için sevmeliyiz.
 - Ayrıca sevgi, Allah'ın emirlerine aykırı olmamalıdır.
 - Son olarak sevgi, Allah'ın koyduğu sınırdan fazla olmamalıdır. Yani her şeyin ifrat ve tefriti zararlı ve yasak olduğu gibi sevginin aşırılığı da zararlıdır.
1. Bu şartlara uyulduğunda sevgi meşru ve hatta emredilmiş bir husustur. Sevgisizlik ve merhametsizlik, Allah ve Resulü tarafından kötü görülen işlerdendir.
 2. Herkes, kendine yakışanı yapar. Yani bizim sevgi veya nefretimiz, karşımızdakine göre olamaz. Doğru biliyorsak severiz. Yanlış görüyor isek nefret ederiz. Doğru ve yanlışın kaynağı, nefsimiz değil dinimiz ve aklımızdır.
 3. Sevgi, hak ve hukuka mani olamaz. Hak ve hukuk da sevgiye mani değildir.
 4. Sevgi, kolay elde edilemez ve kolay da zail olmaz. Kolay olan ve kaybolan şey, sevgi değil tutkudur.
 5. Yani insanlarla iletişim kurmadan ve hatta sorun yaşamadan onları çok sevdiğimizi söylemek, sadece bir hayalden ibadettir.
 6. Gerçek dostların sayısı azdır. Ayrıca herkesi sevmek ve herkes tarafından seilmeyi beklemek de yanlıştır. Zira insanlar çeşit çeşittir ve herkes tarafından sevilebilmek demek bu çeşitli insanlara uyum sağlamak yani onların ortamına uymak demektir. Oysa insan, kendi olmalı ve sürekli kendine yakışan şekilde davranmalıdır.
 7. Bu durumda mutlu insan, birçok tanıdığı olan kimse değildir.
 8. Ve yine bu durumda gerçek değerli insan, iyi insanların, iyi ölçülere göre sevdiği insandır.
 9. Sevginin göstergesi, sevdiğimiz kişilerin dünya ve ahirette mutlu olmasını sağlamaktır. Tabi ki hediye ve diğer şeyler de meşrudur ve sevgi ifadesidir. Fakat sevginin gerçek sonucu; sevdiklerimizin şahsiyetli, ahlaklı, kararlı, imanlı ve gerçek birer kul olmaları için mücadele etmektir.
 10. Yani bir başka ifade ile örneğin çocuklarımıza her istediklerini almak veya çocuklarımızın her dediğini yapmak, sevgi değildir. Eşlerimiz, anne babamız ve diğer insanlar için de durum böyledir.
 11. Hatta çocuklarımızın ve eşlerimizin her istediklerini yapmak, onlara zulümdür. Zira böyle bir hareket, hem onların hayata hazırlanmasına engeldir hem de sevdiklerimizin nefislerine göre hareket etmelerini teşviktir. Oysa hayatta zorluklar ve sıkıntılar vardır. Ve insan olarak bize düşen aklımıza göre yani planlı ve bilinçli hareket etmektir.

12. Peki, o zaman çocuklarımızı ve eşlerimizi veya diğer kimseleri sevmek neyi ifade etmektedir? Tüm yukardaki maddeleri dikkate alarak şunu söyleyebiliriz: Çocuklarımızı sevebiliriz. Onlarla mutlu oluruz. Ve hatta olmalıyız. Zira bu hem görev hem de dünya nimetidir. Fakat ölçülü ve yerinde olmak, hak ve sorumluluklarımızı ihmal etmemek şartıyla. Aksi halde sevgi yalandır.

Dostluk da düşmanlık da, duruş iledir

Bu yazıyı; sadece belli bir toplumu ya da belli mekânları, genelleme yaparak, dost veya düşman kabul etmenin bazı sakıncalarını ifade etmek için kaleme almayı düşündük.

Dostluk, sadece sözden ibaret bir durum değildir. Dostluk, bedel ve fedakârlık ister. Aksi halde her şey hayalden ve güzel sözden ibaret olur ki bu hem israf hem de yalandır. Her meselede olduğu gibi dostluk meselesinde de amel defterimizi ecirle doldurma gayreti içinde olmalıyız.

İnsanların önünde ya da arkasında veya karşısında olmak değil yanında olmak esastır. Yanında olduğumuzda; hatalarını düzeltir, doğrularına ise destek oluruz. Arkada olan, arkadan vurur; önünde olanın ise çoğu zaman karşıda durma ihtimali vardır. Bu yüzden aslolan yan yana olmaktır.

Abdülvahap Hocamızın ifadesi ile “insanları sevmek için de dövmek için de onları kucaklamak yani onlara yakın olmak esastır.”

Fakat yine de insanların durduğu yerden çok duruşunun önemli olduğunu hatırlatmak istiyoruz. Bir insan, yanımızda durup bizden görünebilir. Fakat söz, fiil ve eylemleri ya da eylemsizlik ve ihmalleri, düşmanlarımızın işine yarayabilir. Bu durumda böyle bir kimsenin bizim safımızda yer aldığını söylemek mümkün değildir.

Dostluğun ve düşmanlığın arası yoktur. Bir kimse ya dosttur ya da düşmandır. Aksi halde münafık olur. Yine bir kimse ya haktan yanadır ya da batıldan yana. Hakkın yanında yer almayan kimse tarafsız değil batıldan yana olmuş olur. Hak için çalışmayan kimse de dolaylı olarak batıla hizmet etmiş olur. Yine dost olmayan ve dostunun yanında yer almayan kimse, düşmandan yana olmuş olur.

Dostluk veya düşmanlık, bir kabile ya da bölgeye göre olmaz. Nice iyi insanlar içinde kötüler olabileceği gibi nice düşman içinde kalmış dost da olabilir. Bu yüzden genelleme yapmak yanıltıcı olabilir. İnsanları sınamak ve onlara birkaç kez fırsat vermek gerekir.

İnsanlarla dost olmanın da düşman olmanın da sebepleri ve usulü olmalıdır. Dostluğun gereğini ispat etmeyenler, gerçek dost olarak kabul edilemez. İnsanların gerçek şahsiyetleri, zor anlarda ya da gafil anlarda zuhur eder. Komşuluk ve akraba ilişkileri de böyledir. Birlikte iş yapmayan veya birlikte bir meselenin üstesinden gelmeyen kişilerin ilişkileri yapmacıktır. Bu durumda bir alanda duruşunu bilmediğimiz kişilerle o alanda büyük işler yapmamak gerekiyor. Örneğin daha önce hiç paraya dayalı bir ilişki kurmadığımız birisiyle büyük ticari ilişkilere girilmez.

Dostlukta da düşmanlıkta da aşırı gitmemek, Efendimizin SAV emridir. Zira dost ile birgün düşman olma ihtimali vardır. Düşmanın da birgün dost olması mümkündür. Dosta tüm sırları vermek de düşmanla tüm bağları koparmak da yanlıştır.

Dostlarımızı niye kaybediyoruz ve düşmanlarımızla nasıl dost oluruz? Yani bu durumda şahsiyetimizi ayaklar altına almış olmaz mıyız? Veya sahip olduğumuz iyi şeyleri ne uğruna kaybedeceğiz? Tabi ki Allah rızası ve cennet için. Allah, bize cenneti verme karşılığında mallarımızı, canlarımızı ve sahip olduğumuz her şeyi istemektedir (bkz. Tevbe Suresi, 111. Ayeti kerime).

Özetle, veren de alan da Allah'tır. Dostumuzu veren de dostlukların hangi amaçla ve hangi kurala göre olacağını beyan eden de O'dur. Gerçek dost da O'dur. Gerçek dostluk ise mahşerde olacaktır. O yüzden kaybettiklerimize üzülmemek ve kazandıklarımızı hak ettiğimizi düşünmemek, kader inancının gereğidir.

Son olarak, kendimizden daha ahlaklı ve daha üstün kişileri dost seçmek önemlidir. İnsanı en iyi muhafaza eden ve en iyi geliştiren şey, iyi dostlardır. Yanımızda kendimizden daha akıllı ve yetenekli dost istememek, gururdur ve sonu hüsrandır. Bu yüzden ecdat; ahmak dostun, düşmandan daha zararlı olduğunu, akıllı düşmanın ise akılsız dosttan daha hayırlı olduğunu ifade etmiştir. Zira düşmanın ne yapacağı bellidir. Ama ahmak ya da art niyetli dostun ne yapacağına dair tedbir almak mümkün değildir. Özellikle kamu görevi verdiğimiz kişilerin de üstün ve faziletli olması önemlidir. Sırf bize tabi olsunlar ve bizim kontrolümüzden çıkmasınlar diye şahsiyetsiz ya da vasıfsız kişileri yanımızda toplamak yanlıştır. Gerçek idareci; güçlü kişileri kontrol edebildir. Ve idarecilik de zaten etrafındakileri güçlerden ve değerlerden en iyi şekilde istifade edebilmektir.

NOT: Bugün saat 12:00-13:00 arası Moral FM'den Perşembe günü yayınlanmış olan "İslam ve Bilim" konulu programımız tekraren yayınlanacaktır.

Evlilik sadece duygusal bir durum değil aynı zamanda bir akit yani sözleşmedir...

Bu sorunun cevabını tabi ki biliyoruz. Zira Allah'ın emri ile evleniyoruz. Bu kısmı hepimiz kabul ediyoruz fakat birçok eylem ve tutumumuz, maalesef bunun aksini gösteriyor.

Zira bazılarımız evlenmiyor. Aradığı şartları bulamadığını ya da elektrik alamadığını söyleyen çok. Bazıları ise geç evleniyor. Okul, iş, kariyer, aile, aradığı şartları bulamama veya daha başka sebepleri ise buna gerekçe olarak gösteriyor çoğu.

Bazıları ise evliliği yürütemiyor veya yürütse de eşine zulmediyor. Zulmü sadece siyasi veya askeri yahut ekonomik olarak görüyoruz bazen. Oysa Allah'ın emrine veya kul hakkına aykırı her iş, zulüm.

Bu yazımızda evlilik ile alakalı bazı kavramlara birkaç cümle ile değinmek istiyoruz.

Evlilik, sünnettir. Bazı şartlarda ise vacip olur. Yani her halükarda nikâh, bir tercih değil Allah ve Resulü'nün emridir. Bir başka ifade ile evlilik, sadece sevgi veya arzu meselesi değildir.

Yine haramdan korunmak ve neslimizi devam ettirmek için evleniriz. Böylece de Allah'ın emrini yerine getirmenin karşılığını dünyada bu şekilde almış oluruz.

Aile fertlerine gösterdiğimiz ilgi ve merhametin karşılığında Mevla da bize dünyada da ahirette de merhamet edecektir. Aile fertlerinin iaşesini temin etmek ise hem en büyük sadakadır hem de rızkın artmasına vesile olan bir berekettir.

Aile fertlerinden çektiğimiz eza ve cefa, bazı günahlarımızın kefaretidir ve ayrıca ahrette derecemizin artmasına da vesiledir.

Evlilik, bir akit yani anlaşma ve sözleşmedir. Yani duygusal bir tutum veya başka bir şey değildir.

Bu durumda evliliğin gereklerini yerine getirmek bir tercih meselesi değildir. Zira her akit, hak ve sorumlulukları doğurur. Bu durumda eşlerin ve tüm aile fertlerinin, birbiri üzerinde hakkı ve birbirlerine karşı sorumlulukları oluşur. Yani canımız istediğimiz zaman baba ya da eş; istemediğimiz zaman da başka biri olamayız. Akit devam ettiği sürece, vazife ve haklar da devam eder.

Akitlerin gereğini yapmamak hem isyan yani günah, hem kul hakkı hem de emanete ihanettir. İhanet ve zulüm, cezası hem dünyada hem de ahrette çekilecek günahlardandır. Ve asıl acı olan, hain ve zalime dünyada verilen ceza, ahretteki cezayı hafifletmemektedir.

Evlilik bir akit yani anlaşma olduğuna göre asgari şartlar oluştuğunda evlilik de gerçekleşir. Yani mükemmel bir eş veya mükemmel şartlar diye bir şey söz konusu değildir. İnsan, karşısına çıkan şartları en iyi şekilde değerlendirmekle mükelleftir. Asgari şartlar elde edildikten sonra daha fazlasını aramak, vakit kaybıdır. Her iş için aynı durum geçerlidir. Şartlar elde edildikten ve karar verildikten sonra bu kararın gereğini yapma sorumluluğumuz vardır ve her sorumluluktan da hesaba çekileceğimizi unutmamalıyız.

Bu durumda evlilik akdinin sona ermesi de yine bu hak ve sorumlulukların ihmal durumunda meşru ve makul olur. Aksi halde duygusal ya da indî sebepler, akdin sona ermesini makul göstermez. Ticaret veya diğer sözleşmelerde de aynı kaide geçerlidir. “Bugün kendimi iyi hissetmiyorum” gibi bahanelerle, ticari anlaşmalar ve sözleşmelerden vazgeçmek, adamlık değildir.

Son olarak sevgi, aşk ve merhamet kelimelerine dair de birkaç söz söylemeyi arzu ediyoruz. Sevgi, hem iman hem de evlilik için gereklidir. İman etmek irâdî bir durumdur ama imandan zevk almak, hadisi şeriflerde meşru görülmüş hatta emredilmiştir. Yine Allah ve Resulü’nü severiz. Eşimizi ve çocuklarımız sevmek de tavsiye edilmiş ve meşru görülmüştür. Ancak hak ve sorumluluğun geçerli olmadığı bir sevgi ancak aşk veya kuruntudur. Aşk ise abartıdır ve tutkudur. Bazen de hak ve sorumluluktan uzak bir sevgi, bencillik veya kibir olur. Özetle, sorumluluklarımıza riayet etmediğimiz zaman sevgi, zulme dönüşmektedir. Ve böyle bir sevgi iddiası ancak bir hayal ya da yalandan ibarettir.

Merhamet de hak ve sorumluluğa mani değildir. Ayrıca yanlışça göz yummak ya da zulme tahammül etmek, merhamet değildir. Bilakis zulüm ve günah cehenneme götürdüğü için; zalime engel olmamak ya da vazifelerin ihmal edilmesine göz yummak, bu kişiye en büyük merhametsizlik olur.

Farklı Olmak ve Farklı Görmek

Hem imtihan gereği hem de dünya hayatının devamı için

insanlar, cinsiyet, kabiliyet, fiziki ve diğer özellikler gibi birçok konuda

farklı yaratılmışlardır. Evlenip birbirini tamamlasınlar diye insanları

kadın-erkek diye yaratan Allah tır. Birbirlerinin işlerini görsünler diye

farklı meslekleri öğreten, insanlara farklı yetenekler veren de Cenâbı

Mevlâdır. İnsanlar tanışıp kaynaşsınlar, birbirlerinin eksikliklerini

tamamlasınlar diye farklı milletler var eden de O dur. Şu halde;

1. Türk, Kürt olmak hatta Hıristiyan veya Müslüman olarak

doğmak bizim elimizde olmadığı için bunda ayıplayacak ya da utanacak bir durum

yoktur. Aslolan nerede olduğumuz/nerden geldiğimiz değil ne yaptığımız ve ne

yapacağımızdır.

2. Nerden geldiğimizle övünemeyiz. Fakat İslam için

yaptıklarımızla övünüp evlatlarımıza kendi akrabalarımızın ve kendi

milletimizin yaptıkları şeyi örnek olarak verebiliriz. Zira hayırlı işlerde

yarışmak meşru kılınmıştır. Örneğin

Türk milleti olarak, ecdadımızın 1.200 sene İslam a hizmet etmesi, İslam

düşmanlarına karşı koymaları ve ehli sünnetin hâkim olması için gayret

etmeleriyle övünebiliriz. Hatta bununla övünmeli ve evlatlarımıza/yeni

nesillere bunları örnek olarak sunmalıyız.

3. Allah Teala, her millete farklı bir yetenek ihsan

etmiştir. Milletlere düşen; bu farklı özel yeteneklerin tespit edilmesi ve bu

güzel taraflarını İslam ın ve diğer insanların hizmetlerine vermeleridir.

Örneğin Türkler savaşçı özelliğe sahiptir. Ecdat, Türkmen aşiretlerinin bu

özelliklerini İslam a hizmet için yönlendirmiştir. Allah hepsinden razı olsun.

Yine Araplar misafirperverlik ve sadakatleri ile tanınmıştır. Eğer insanların yeteneklerini

güzel ve hayırlı işlere yönlendirmezsek; bu özellikler kötü şeylere hizmet edecektir. Oysa Allah Teâlâ, hiçbir şeyi gereksiz yaratmamıştır. İnsandaki öfke ve kıskançlık gibi olumsuz duyguların bile hikmeti vardır. İnsana düşen vazife, öfkelerini Allah ın öfkelendiği şeylere yönlendirmektir.

4. İnsanların farklı ideolojik tutumları ve meşrepleri de aslında rahmettir. Zira hayatın çok çeşitli alanları vardır. İnsanlar da farklı şeylere meyillidirler. İslam tarihi boyunca tasavvuf ehli insanlar, farklı fitrattaki farklı insan gruplarına hitap etmiştir. Kimi tarikatlar esnafa hitap ederken bazı tasavvuf grupları askerlere yönelik hizmet vermişlerdir. Eğitimle ve sosyal hizmetle ilgilenen hatta insanlara iyilik yapmak maksadıyla hastaneler kuran ve yol güvenliği sağlayan gruplar da olmuştur. Bu yüzden halkımız da bu farklılıkları bir çatışma konusu yapmamalı; bütün bunları rahmet, hizmet ve işbirliği için fırsat olarak görmeli ve kullanmalıdır.

5. Devletimize düşen de farklılıkları hizmet ve topluma yarar olarak kullanmaktır. Örneğin Osmanlı devleti için, Germiyanogullarının ilhakı Osmanlı da denizciliğin gelişmesi açısından önemlidir. Çandarlı ve Karamanoğulları beyliklerinin ilhakı ile Osmanlı devleti siyasi olarak güç kazanmıştır. İstanbul un fethi ve Bizans ın fethi, devlet için kültürel ve mimari alanda çeşitli gelişmelere sebep olmuştur. Rum ustalar ve mimarlar, devletin her köşesinde imar faaliyetinde bulunmuşlardır. Ermeniler, yıllarca devletin mali işlerinde hizmet vermişlerdir. Yahudiler, ekonomik ve siyasi

faaliyetlerde kullanılmıştır. Özellikle Yahudilere verilen ticari imtiyazlar;

Yahudilerden uluslararası ilişkiler ve istihbarat konusunda istifade etmeye yöneliktir.

6. Evlilikte farklılıklar, rahmet ve berekete örnektir.

Evlenerek yeni akrabalar ve yeni dostlar ediniz. Farklı kültürler ve adetler öğreniniz.

7. Seyahat etmek, İslam tarihi boyunca ilimle ve hizmetle

uğraşan kişiler için adet haline gelmiştir. Gezerek farklı kültürler, farklı

insanlar ve farklı beldeler görülmüştür. Farklı insanlardan bir şeyler öğrenmek

ve geçmiş insanlardan ibret almamız için Allah Teâlâ bize yeryüzünde gezip

dolaşmamızı tavsiye buyurmuşlardır. Farklı yerler, farklı hizmet alanları için de birer fırsat olarak düşünülmelidir.

8. Kâinata çeşit çeşit varlıklar vardır. Hatta aynı tür

varlık içinde çok çeşitli sınıflar vardır. Örneğin insanlar kavimlere ve

milletlere, kavimler aşiretlere ve ailelere ayrılmıştır. Hatta bugün yeryüzünde

yaşayan milyarlarca insan, neredeyse birbirine hiç benzememektedir. Allah

Teala'nın varlıkları farklı ve çeşitli yaratması; bir imtihan ve rahmet olmanın

yanında; ayrıca Allah Teala'nın kudretine ve ilmine de delalet etmektedir.

Dillerinizin ve renklerinizin farklı olması, Allah'ın mucizelerinden ve

(sıfatlarının) delillerindedir. ve

Gece ve gündüzün birbirinden farklı olması ve uzayıp kısılmasında da göklerin

ve yerin yaratılışında da takva ehli kimseler için nice hikmetler ve mucizeler vardır. Ayeti kerimeleri buna işaret etmektedir.

O halde; gerek devlet gerekse millet olarak, insanların dil, davranış, ırk ve renk, cinsiyet, yaş, eğilimler ve mesleklerinin farklı oluşunu bir çatışma ya da kavga sebebi olarak görmemeli; bunların hem birer imtihan hem de birer imkân olduğunu bilmeliyiz. Bütün bu farklılıkları güzelliklere dönüştürerek dünya ve ahirette bize yararı olacak işlerde bu farklılıklardan istifade etmeliyiz.

Unutmamak gerekir ki kâinattaki her şey orijinaldir ve güzeldir. Her insan da orijinaldir ve farklı bir güzelliği taşımaktadır. İnsanların aynı düşünmelerini ve aynı olmalarını beklemek hem tabiata aykırıdır hem de Allah Teâlâ'nın yaratılışına karşı gelmektir.

Yine unutmamak gerekiyor ki insanları bu şekilde farklı beden ve karakterde yaratan Mevlâ Teâlâ'dır. Bize düşen her şeyi olduğu gibi kabul edip olduğu gibi beğenmektir. İnsanların yaratılışlarında kusur ya da eksiklik görmek; Allah Teâlâ'nın nimetlerini beğenmemek ve O'na karşı isyan etmektir.

Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve tanışıp anlaşasınız diye sizi kabileler ve aşiretler olarak ayırdık/yarattık.

Allah, kiminize kiminizden daha çok rızık/zenginlik

verdi.

Sizi yeryüzünde halife olarak yaratan/tayin eden ve

imtihan olsun diye bazı konularda kiminiz kiminizden üstün yaratan Allah tır.

İnsanların geçimlerini biz tayin ettik ve aralarında biz

paylaştırdık. Birbirlerine hizmet edip iş gördürsünler diye de onlara farklı

farklı kabiliyetler/dereceler verdik.

Erkekler kadınların koruyucusu ve idarecisidir. Bunun

sebebi, erkeklerin kadınlar için mallarını harcamalarıdır. Biz, insanları bazı

yönlere birbirinden farklı yarattık.

Toplumsal algı, hakikatin ölçüsü değildir

“Bahane üretmek” ile ilgili yazımızda; insan aklının iyi-kötü, güzel-çirkin, hak-batıl, adalet-zulüm ve faydalı-zararlı ayrımlarını yapabileceğinden; fakat şahsi eğilimler, eğitim, aile ve çevre gibi bazı etkenlerin aklın çalışmasını etkileyeceğinden bahsetmiştik. Bu yazımızda söz konusu olumsuz etkilerden birisi olan ve son zamanlarda oluşturulan/oluşturulmaya çalışılan, gerçeklerin görülmesine engel olan ve “rüzgar”, “mahalle baskısı”, “toplum psikolojisi”, “sosyal veya toplumsal algı” veya “sansasyon” gibi değişik adlarla anılan “kaynağı belirsiz olan ama etkisi geniş çaplı olan” veya “akıllı insanların kendilerinden daha düşük seviyedeki insanlar tarafından ortaya atılan görüş ve tartışmalara kapılıp gitmesi” olarak tarif edebileceğimiz mesele hakkında birkaç söz söylemeyi arzu ediyoruz.

Nuh (AS); kendi döneminin insanlarıncı ailesine, eşine ve oğluna söz geçiremeyen biri olarak gösterilmek yani itibarsızlaştırılmak istenmiştir. Oysa o, davasını ailesinden üstün tutmuş ve ailesine rağmen hak bildikleri uğruna mücadele etmiştir.

Şuayb (AS); toplumda huzursuzluk çıkarmak ve ekonomik sistemi bozmakla itham edilmiştir. Oysa Hz. Şuayb’ın amacı insanları, ticarete dürüst olmaya davet etmektir.

Lut (AS), toplumun değerlerini benimsememekle itham edilmiştir. Oysa onun amacı, toplumu madden ve manen felakete sürükleyen ahlaksızlıklarla mücadele etmektir.

Musa (AS); Firavun'un zulmnde kurtarıp Sina'ya kaçırdığı İsrailoğulları tarafından, yurtlarını kaybetmelerinin ve devletle aralarının bozulmasının faili olarak grlmştir. Oysa Hz. Musa'nın amacı, insanlara inançlarını insanca yaşayabilecekleri bir hayat sunmaktır.

şuayb ve Yakup (AS) da itibarsızlaştırılmak istenmiş ve cehaletle ya da bunamakla itham edilmişlerdir. Bunun sebebi ise bu peygamberlerin, insanların ufuklarının erişemeyeceği hakikatleri dile getirmeleridir.

Yunus (AS) de dönemindeki insanlardan bir teki tarafından bile anlaşılmamış ve bu yüzden kavmine küsmüş bir peygamberdir.

Hız. Zekeriya (AS); kendi kavmi tarafından, Hız. Meryem (AS) ile zina ettiği iftirasıyla şehit edilmiştir.

Hız. İsa (AS); Yahudiler tarafından, kudretli Roma imparatorluğuna karşı masum halkı kışkırtmak ve onların zulüm görmesine sebep olmakla itham edilmiştir.

Efendimiz Muhammed (SAV); mahalledeki üç beş genci etrafında toplayarak huzursuzluk çıkarmaya ve kendini ispat etmeye çalışan, makam ve mevki elde etmeyi amaçlayan biri olarak lanse edilmeye çalışılmıştır.

Yani anlaşılamamanın ya da yanlış anlaşılmanın veyahut da itham edilmenin tarihi, insanlık tarihiyle yaşıttır. İblis'e göre de şeytan olmasının tek sebebi Hız. Adem'dir (AS). Yine Kabil'e göre kendisi aslında Habil'i öldürmeyi istememiş fakat Habil öldürülmeyi hak etmiştir.

Özetle;

Hakikatin lçs, çevremizdeki insanlar ya da hocalarımız veya metbularımız değil hakikatin kendisi ve hakikatin sahibidir. Hakikatin ölçüsünü başka yerlerde arayanların varacak oldukları bir menzili ve hakikatleri olmadığı gibi şahsiyetleri de yoktur.

Mühim olan, insanları değil kalbimizi ve o kalbin sahibini razı etmektir. Herkesi memnun etmek isteyen, kimseyi memnun edemediği gibi kendisini de Hakk'ı da memnun edemez. Ayrıca herkesi memnun etme hayalinin yegne sonu, hayal kırıklığıdır.

Hakikat ehlinin kaderi yalnızlıktır ve dava ispat ister. Bu yüzden “davası olan belalara hazır olsun” buyuruyor Fahri Kainat Efendimiz Sallelâhu Aleyhi ve Sellem.

Kaynağı ne olursa olsun, bu algıların peşinden koşmanın hiçbir bahanesi yoktur. Cehalet, mazeret gibi kabul edilse de aslında vebaldir ve sadece sorumluluklarımızı arttırmaktadır. Zira hata eden mesuldür fakat hatayı bilmediği için işleyenin, özrü kabahatinden büyüktür.

Akıbet salih kullarıdır. Yani Mevla, salih kulları dünyada iken temize çıkardığı gibi ahirette de zaten nihai adalet tecelli edecektir. Salih kulun sahibi de savunucusu da intikamını alacak olan da Yüce Mevla’dır. Mevla, Yusuf ve Meryem (AS)’nin adlarını temize çıkarmıştır. Habil’in de adı temizdir ve bütün katillerin vebali de Kabil’edir.

İnsanlık tarihinde hainler, zalimler ve müfteriler; kendi ettikleri kendi başlarına gelmeden, canları bedenlerinden ayrılmış değillerdir.

Atalarımız; “Öfke eken zarar biçer.”, “Keskin sirke küpüne zarardır.” ve “Kılıçla yaşayan kılıçla ölür.” diyor.

Bir Hatırlatma: Tenkit tebliğ değildir. Lakin tebliğ; uyarma ve müjdeleme olmak üzere iki türdür. Bizden söylemesi...

Ailemizin menfaati, tüm insanlığın menfaatinden daha değerli değildir!

Hepimiz bir erkek ile bir dişiden yaratılmadık mı?

Hepimiz aynı anne babanın evlatları yani kardeş değil miyiz?

Kimsenin kimseye üstünlüğü var mıdır?

Peki o halde ne diye kendi evlatlarımıza taparcasına değer verip diğer insanların sorunlarını ihmal ediyoruz?

-II-

Hız. Adem AS’ın çocuklarının benim çocuklarımdan eksik yanı nedir?

Yani onlar aç iken ben kendi evlatlarımı doyurma peşine ne diye düşmüşüm? Onların can ve namus güvenliği yok iken benim kendi çocuklarımdan ahlak ve canlarını koruma uğruna tüm diğer sorumluluklarımı ihmal etmem makul ve İslâmî midir? Bir an düşünelim Adem AS bize

dese ki; “Sen kendi evlatlarının rahatı uğruna benim evlatlarımı niye ihmal ettin?” Ne cevap vereceğiz? Bütün insanlar, Adem AS’ın torunları değil mi? Hangimiz kendi torunlarımızı ve evlatlarımızı düşünmeyiz? Hangimiz bir evladımızı diğerine tercih eder ya da birini diğerinden üstün görürüz? Hepsi evlat değil midir?

-III-

Benim ve çocuklarımın Adem AS’dan ya da başka bir peygamberden ne üstünlüğü vardır?

Yani onlar aç kalmışlar ve sıkıntı çekmişler de ben lüks içinde yaşayıp ahireti ve diğer sorumluluklarımı unutacak mıyım? Hesap vermeyecek miyiz? Dünya bize mi kalacak sahi?

-IV-

Tabi ki yakınımızdakilere karşı sorumluluklarımız daha fazladır. Fakat bu demek değildir ki diğer sorumluluklarımız yoktur!

Hepimizin ailemize karşı sorumluları olduğu gibi dostlarımıza ve tanıdıklarımıza hatta tüm insanlara ve tanımadıklarımıza karşı da sorumluluklarımız vardır. Biz insan olarak sadece kendi ailemizden mesul değiliz ki? İnsan olarak yeryüzünde halifeyiz. Yani canlı ve cansız tüm varlıklardan sorumluyuz...

-V-

Her insanın birkaç evladı olduğu doğrudur. Fakat bir hocanın bütün öğrencileri evladı gibi değilse, o hocalığın ve öğrenciliğin bereketi yoktur.

Bir baba gibi hoca da öğrencilerini kıskanmaz. Onların dünya ve ahiret mutluluğunu ister. Onların her türlü sıkıntı ve sorunları ile ilgilenir.

-VI-

Özellikle bir idarecinin; kendi evlatları için diğer insanları ihmal etmesi düşünülemez.

Bu yüzden biz devlete “baba” diyoruz. Devlet babadır. Vasisi olmayanın vasisi, zayıfın koruyucusudur devlet... Hatta devlet, malını kullanmayı beceremeyenin velisidir. Bir idarecinin, emri altındaki herkes, evladıdır. Ecdat, bu yüzden kendi evlatlarını feda etmiştir. İnsanların evlatları yaşasın diye kendileri ölmüştür. Hepimiz çobanız ve emrimiz altındakilerden mesulüz.

Bir işveren de işçisinden mesuldür...

-VII-

E üstümüze düşeni yapıyoruz ya!

Hayır yapmıyoruz!!! Haber olarak izliyoruz, konuşuyoruz. Ayrıca biz sadece gördüklerimizi biliyoruz. Peki ya görmediklerimiz? Ya haber olmayanlar? Ya seslerini duyuramayanlar? Ya susturulanlar?

Acaba biz bir belaya uğrasak da bize kimsenin yardım etmediğini görsek; sevdiklerimiz ve tanıdıklarımız hakkında ne düşünüyoruz? Onlara ah etmez miyiz? Bedduamızdan ve isyanımızdan kurtulurlar mı bize yardım etmeyenler? Mahşerde davacı olmaz mıyız? Yoksa hakkımızı helal mi ederiz?

-VII-

Diğer taraftan şunu da bilmek gerekir ki; çevremizi ve hatta tüm dünyayı değiştirmeden, kendi çocuklarımızı terbiye etmek ve yetiştirmek; tüm dünyadaki zulmü ortadan kaldırmadan kendi aile ve sevdiklerimizi korumak mümkün değildir.

-VIII-

Fakiri aramayan zengin, zalimdir...

Müminlerin dertlerini umursamayan, bu ümmetten değildir...

Zalime karşı çıkmayan, zalimdir...

Mazlumun yanında olmayan da, zalimdir...

Tıpkı devlete karşı işlenmiş suçlarda/olaylarında bildiklerini saklayanın ve devletten yana olmayanların; yardım ve yataklıktan mesul tutulması gibi...

Evlenmek bir lüks değildir

1. Nikâh yani evlilik, bir lüks ya da ayıp bir durum değildir. Allah Resulünün sünneti ve terk eden ümmetinden saymadığı bir husus, Allah'ın ise emridir. Bu yüzden bu meselenin çok fazla

konusulacak, dedikodu yapılacak ya da tartışılacak tarafı yoktur. İffetin muhafazası endişesi olduğunda ise evlilik, farz olmaktadır.

2. Evlenilmesi sünnet veya farz olan dönem, buluş değil rüşt dönemidir. Rüşt, buluş çağından sonra kişinin ahlakının ve psikolojisinin tam olarak oturması çağıdır ve orta yaştan önceki çağ olarak kabul edilir. Ortalama yirmili yaşlar diyeceğimiz bu dönem, bölgeye veya aileye ve hatta kişiye göre değişiklik arz edebilir.

3. Evlilik, sadece iki kişinin birlikte olmasından ibaret değildir. Dini boyutları yanında siyasi, sosyal ve hukuki sonuçları da olan bir meseledir. Bu yüzden Hanefi Mezhebi'nde nikâh; bir akit, şirket, kurum veya sözleşmedir. Evliliğin sonucunda; çocuklar, yeni akrabalık bağları ve miras meselesi gündeme gelmektedir.

4. Bu durum da evliliğin, kayıt altına alınmasını gerektirmektedir. Bu yüzden evliliğin üç aşaması vardır: Akit yani şahitler ve dini nikâh dediğimiz kısım, ilan yani nikahı gizlememek ve bir de son olarak zifaf yani kızın baba evini terk edip eşinin evine intikal etmesi. Bu yüzden gizli nikâh, nikâh değildir.

5. Şahitlik, bugün işlerliğini kaybetmiş bir meseledir ve konu üzerinde yeniden düşünmek icap ediyor. Zira gelenekte, yazılı akitler yerine sözlü işlemler yapıldığı gibi evlilik ve boşanma işleri de sözlü olarak yürütülebilmekteydi. Fakat onaltıncı yüzyıldan sonra yalancı şahitlik ve suiistimallerin artması üzerine Osmanlı, nikâhın ve boşanmanın mahkeme huzurunda yapılması şartını getirmiş; mahkeme huzurunda yapılmayan akitleri hukuken geçersiz kabul etmiştir. Günümüzde çeklerin ve hatta yazılı borçların bile ödenmediği bir zamanda ve insanların birbiri ile tanışmadığı bir dönemde, sadece sözle iş yapmak çok da dini bir tutum değildir. Ayrıca “müdâyene ve mükâtebe” ayetinde, borçların ve tüm önemli işlerin yazılması emredilmiş hatta şahitlik ve ipotek ile de bu yazının desteklenmesi istenmiştir. Önemli meselelerde bu hususları ihmal ederek insanların yanlış yapmasına sebep olmak da yine yanlış ortak olmaktır.

6. Evlilik, maddi bir yük değil aksine berekettir. Dinin ve hatta ibadetin yarısı evliliktir buyuruyor Efendimiz Sallelâhu Aleyhi ve Sellem.

7. Evlilik, işlerimize ve kariyerimize mani değildir. Aksine hayatımızın düzene girmesi ve olgunlaşmamız hatta sosyalleşmemiz için en önemli vesiledir.

8. Evliliğin bir amacı da çocuk sahibi olmaktır. Evlenip çocuk sahibi olmak, hayata ve hatta İslam'a bir katkıdır. Bile bile çocuk sahibi olmamak ise, insan neslinin devamına engel olmanın bir çeşididir.

9. Evlenmemin, genel olarak iki meşru gerekçesi vardır: Fakirlik ve evliliğe mani derecede hastalık. İlim de evlenmemek için bir gerekçe gösterilmişse de bu bir şart değil tavsiyedir. Fakirlikten kasıt ise bugünkü ailelerin anladığı anlamda lüks yerlerde düğün yapmak, takı ve diğer eşyaları alacak derecede servet sahibi olmamak değildir. Fakirlikten kasıt, hayatını idame ettirecek derecede rızka ve malını, canını koruyacak bir barınağa sahip olmamaktır. Bu barınağın metrekaresi veya mülkiyeti önemli değildir. Allah'ın kefil olduğu rızk da budur: Tok olarak uyumak ve sabahlamak, haramını örtecek elbise ve bir de malından canından emin olarak geceleyeceği bir barınak. İnsanın hakkı olan dünya nimeti de budur.

10. Evlilikte dikkat edilmesi gereken en önemli kriter, denkliktir. Denklik; din ve ahlak, mal ve soy, güzellik ve diğer her türlü hususta, kadın ile erkek arasındaki uyumdur. Fakat kadının; yaş, ilim ve ahlak gibi konularda kendinden daha üstün biriyle evlenmesi tavsiye edilmiştir. Zira evin reisi erkektir. Erkek, kadından zayıf olması durumunda idare görevlerini yerine getiremeyeceği için kendisini ve ailesini mutlu edemeyecektir.

11. Evlenmek kolaydır. Zor olan ise evliliği yürütebilmektir. Zira evliliğin yürütülmesi, sadece sevgi ve tercihe bağlı değil; hak ve sorumluluklar ile de alakalıdır. Canımız istediği zaman baba, istediğimiz zaman evlat olamayız. Canımız istediği zaman eş, istemediği zaman da düşman gibi davranamayız. Hak ve sorumluluklar neyi gerektiriyorsa ona göre hareket etmeliyiz.

12. Kadın ve erkeğin, evliliğin yürütülmesinde, birbirlerinin fitratlarını asla hafife almamaları ve rollerini unutmamaları; ayrıca aralarındaki mesafeleri korumaları gerekir. Kadın, korunmak ve güvende olmak; erkek ise yönetmek ve sahip olmak ister.

13. Tabi ki daha başka ayrıntılı hakların; dini, hukuki, sağlık ve diğer alanlardaki uzmanlardan öğrenilmesi gerekir. Bir perde için on beş gün gezen bir çiftin, dini hukuki ve sağlık alanında bilmeleri gereken şeyleri öğrenmemeleri, bu hususa ehemmiyet vermediklerinden kaynaklanmaktadır.

14. Eşimiz; bizim sevdiğimiz, komşumuz, akrabamız, din kardeşimiz ve dostumuzdur. Bu da hak ve görevlerimizin kat kat olduğu anlamına gelmektedir.

15. Eşimize karşı sorumluluklarımızı ihmal etmek; hem Allah'a isyan etmek hem de kul hakkına girmektir. Ve eş hakkı, çok ağır bir vebal ve ağır bir kul hakkıdır...

